

[Formanden.]3) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændringer i postloven.

4) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændring i lov om bispeembeders besættelse og om adgang til stiftsbåndsløsning.

5) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændring i lov om offentlig forsorg.

6) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændring i lov om børne- og ungdomsforsorg. (Om udskydelse af revision).

7) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændring i lov for Færøerne om tvungen tuberkuloseundersøgelse af fiskerskibes mandskab.

8) *Tredje behandling af:*

Forslag til finanslov for finansåret fra 1. april 1963 til 31. marts 1964.

Mødet hævet kl. 15⁷.

85. møde.

Torsdag den 28. marts kl. 10.

Den første sag på dagsordenen var:

Valg af 10 repræsentanter for lyttere og fjernseere til radiatorådet.

(Jfr. tidenden sp. 3550).

Valgt blev: Forbundssekretær *Svend Christensen*, København, sekretær *Emil V. Hansen*, Århus, professor, dr. phil. *Mogens Pihl*, Charlottenlund, højskoleforstander *Knud Heinesen*, Roskilde, forretningsfører *Viggo Svane*, København, redaktør fru *Else Elbæk*,

Espergærde, sognepræst *S. A. Olsen*, Vonsild, landsretssagfører *M. Elmertoft*, Roskilde, rektor *Karl Olsen*, Viborg, og domprovst *S. Nepper-Christensen*, Helsingør.

Den næste sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om ændringer i statsbaneloven.

(Anden behandling af lovforslaget (nr. 25) findes i tidenden sp. 4391, udvalgets tillægsbetænkning i tillæg B. sp. 519).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Holmberg: Jeg finder ingen anledning til her ved tredje behandling at genoptage den diskussion, vi havde ved anden behandling om det rigtige eller forkerte i det lovforslag, som nu skal til endelig afstemning. På mit partis vegne kan jeg meddele, at vi ønsker at stemme imod.

Inden vi går til afstemning, vil jeg imidlertid gerne spørge udvalgets formand, det ærede medlem hr. Andreas Hansen, hvad egentlig meningen er med ledelsen af udvalget på den måde, at der ikke har været mulighed for en saglig behandling af lovforslaget. Der havde dog været tid nok dertil, for lovforslaget blev fremsat i oktober måned og var til første behandling i november måned, og vi havde en kort udvalgsbehandling, hvorefter det stod klart, at det ikke kunne gennemføres inden den 1. januar, som det oprindeligt var meningen. Vi stillede en hel del spørgsmål, som forlængst er besvaret. Der blev ikke afholdt udvalgs møde i januar og februar; først i midten af marts blev vi indkaldt til udvalgs møde en onsdag og fik meddelelse om, at der skulle skrives betænkning om fredagen. Der har altså ikke været tid for oppositionen til at komme med indvendinger. Jeg beklagede mig i udvalget en hel del over, at vi ikke engang havde haft mulighed for at få sagen tilbage til forelæggelse i vore parti-grupper. Det er en ganske ejendommelig form for udvalgsbehandling og heldigvis sjælden. Også af denne grund ønsker vi at stemme imod lovforslaget.

Ninn-Hansen: Det fremgik klart af anden behandling, at mit parti har mange væsentlige saglige indvendinger imod dette lovforslag i den udformning, det har fået. Man har ikke villet følge vore synspunkter med hensyn til rationalisering, man gennemfører forhøjelser for dem, der skal bruge toget for at komme til arbejdspladsen, og lægger nye takster oven på de takster, vi har i forvejen på Store-Bæltsoverfarten, der giver et betydeligt overskud til statsbanerne. Jeg synes også, det må være vanskeligt for regeringen at modsige de betragtninger, der blev gjort gældende i går i dagbladet Politiken, hvor det siges, at det må være staten, der skal værne om pristabiliteten, og hvor det videre siges, at staten har svigtet denne opgave 2 gange, nemlig ved denne lov og ved postloven.

Efter de bemærkninger, den højtærede handelsminister fremsatte ved anden behandling, står det klart, at regeringen er i god gang med at torpedere den lov om pris- og avancementstop, som den har fået vedtaget. For selvfølgelig må man — som også understreget af den højtærede statsminister — give erhvervslivet samme vilkår, som man her giver en af statens virksomheder.

Det ærede medlem hr. Holmberg gjorde nogle bemærkninger om arbejdsmåden her i tinget. Det er ikke noget nyt og slet ikke her i marts måned, at der er grundlag for at kritisere regeringens fremgangsmåde. Det er blevet en daglig foreteelse, at der kan fremsættes indvendinger. Det ærede medlem har ganske ret i, at kritikken er mere rigtig her, end jeg kan se næsten noget andet sted, i hvert fald er det en mere end besynderlig fremgangsmåde, regeringen har anvendt.

Der var ikke udvalgmøder i den lange periode fra 6. december til 13. marts. Først den 14. marts bliver der et samråd med den højtærede minister for offentlige arbejder, og ved den lejlighed får vi at vide, at vi skal tage stilling til lovforslaget i løbet af de efterhånden bekendte 24 timer, der også er statsministerens målestok for folketingets behandling af en sag. Vi får at vide, at begrundelsen herfor er, at lovforslaget må til anden behandling den 19. marts og til tredje behandling den 22. marts. Anden behandling kommer også, men

tredje behandling bliver udskudt i 6 dage. Jeg ved ikke, om der findes nogen forklaring på, at man ændrede den foreløbige ugeplan, der var opstillet. Det ved jeg ikke, men jeg har set et sted, at det skyldes, at en enkelt minister ikke kunne være til stede, og at denne minister altså havde en så stor interesse for statsbanernes forhold, at man derfor måtte udskyde sagens behandling i disse 6 dage.

Jeg ved ikke, om denne forklaring er rigtig, men i alle tilfælde er den besynderlig i forhold til folketinget, for det betyder jo, at regeringen, der kun vil give folketinget 24 timer til at arbejde med sagen, giver en enkelt minister 6 dage til at udskyde sagens tredje behandling i. Det skal altså, forstår jeg, være vilkårene for folketinget, at en enkelt minister tager man det hensyn til, og en enkelt minister kan dirigere med de øvrige 178 medlemmer af de høje ting.

Tingets højtærede formand har ved mange lejligheder udført, synes jeg, gode bestræbelser for at sikre folketingets selvstændighed. Men jeg synes, man må sige, at når der kommer eksempler af denne art, hvor man ser, hvor magtesløs folketinget er i forhold til regeringen, og at den enkelte minister kan bestemme mere end hele det øvrige folketing, så er det i højeste grad på tide, at man får rettet det op, og at folketinget får en selvstændig betydning i forhold til regeringen. Det er givet, at regeringen har alt for stærk en indflydelse på arbejdsvilkårene her, så de ikke er tilfredsstillende, og nu går det simpelt hen ikke længere.

Andreas Hansen: Jeg vil ikke undlade at sige til oppositionens ærede ordførere, der har bebrejdet os, at der ikke har været tid til behandling af statsbaneloven, at der har været afholdt 6 møder i det udvalg — det fremgår af betænkningen — at de har fået lov til at stille alle de spørgsmål, de har ønsket, at disse spørgsmål er blevet besvaret skriftligt, at de har fået lov til at gennemgå spørgsmålene ved et samråd med ministeren og har fået svar derpå. Jeg har i alle tilfælde ikke modtaget noget som helst ændringsforslag fra de ærede ordførere fra oppositionen til lovforslaget. Jeg har jo nogle gange været formand for tilsvarende

[Andreas Hansen.]

udvalg, og jeg har ikke kunnet se, at der var rejst nye spørgsmål, som vi ikke har været stillet over for ved andre forhandlinger.

Storgaard: Vi er her ved tredje behandling fortsat af den opfattelse inden for socialistisk folkeparti, at vi må stemme imod takstforhøjelserne ved statsbanerne, for det første fordi det er vor opfattelse, at det, der er baggrunden for, at statsbanerne forlanger højere takster, er omsforliget sidste år, og dernæst fordi vi fortsat er af den opfattelse, at højere takster ikke skaber gunstigere vilkår for de danske statsbaner, fordi de medfører en hårdere konkurrence fra landevejstrafikken over for statsbanerne. Derfor stemmer vi imod ved tredje behandling.

Iver Poulsen: Under henvisning til, hvad jeg på mit partis vegne sagde ved første og anden behandling af postlovsforslaget og statsbanelovsforslaget, skal jeg blot her i dag sige, at mit parti vil stemme imod begge lovforslagene ved tredje behandling.

Ministeren for offentlige arbejder (Lindberg): Jeg skal heller ikke her ved sagens tredje behandling åbne nogen ny diskussion om de problemer, vi var inde på ved lovforslagenes anden behandling. Jeg vil blot sige, at når det ærede medlem hr. Holmberg og det ærede medlem hr. Ninn-Hansen nu så stærkt rejser mere formelle spørgsmål med hensyn til udvalgsarbejdet og en saglig behandling, så er det for mig et vidnesbyrd om, at man sagligt ikke står stærkt, når man nu vil stemme imod lovforslagene.

Forholdet er jo det, at både det konservative folkeparti og partiet venstre ved alle tidligere behandlinger af lovforslag vedrørende takstforhøjelser har stemt for dem ud fra den betragtning, at statsbanerne i så høj grad som muligt skal være en forretning, en forretning, der helst skal hvile i sig selv, og jeg kan ikke se andet, end at

partiet venstre og det konservative folkeparti, når de nu vil stemme imod disse takstforhøjelser, i virkeligheden handler helt i strid med det, der er motiveringen for, at socialistisk folkeparti vil stemme imod, idet det ærede medlem hr. Storgaard gjorde opmærksom på, at statsbanerne måtte være bange for konkurrencen, når de fik disse takstforhøjelser. Det, som de ærede medlemmer fra venstre og de konservative — i alt fald ved anden behandling — motiverer deres modstand med, er, at man belaster erhvervslivet med forøgede udgifter. Begge dele kan ikke være rigtigt, og jeg synes ikke, de to partier til højre her i salen gør erhvervslivet nogen tjeneste ved at gøre subsidierne til statsbanerne større. Det er jo det, man faktisk gør, når man nægter dem takstforhøjelser. Man skaber en usund konkurrence, kan man sige, idet statsbanerne, hvis de ikke får disse takstforhøjelser, i højere grad vil kunne konkurrere med det frie erhverv, hvis interesser de to partier i almindelighed siger de går ind for at varetage.

Hvis vi ikke tager de penge, der skal til her, over takstforhøjelser, må vi tage dem over skatterne, og det er dog urimeligt at tage alt for store beløb over skatterne, sådan at de mennesker, der ikke benytter statsbanerne hverken til rejser eller fragtforsendelser, får lov til at betale pengene. Det må dog være mere sundt, at man tager det over taksterne, sådan at de, der benytter statsbanerne, også får lov til i alt fald i nogen grad at bidrage til de udgifter, statsbanerne har.

Ninn-Hansen: Den højtærede ministers bemærkning om, at vi ikke stod sagligt stærkt med vore indvendinger, skal ikke få mig til at genoptage diskussionen fra anden behandling, hvor vi meget tydeligt anførte, hvilke indvendinger vi havde mod det lovforslag, som regeringen nu ønsker gennemført.

Jeg vil gerne sige til den højtærede minister, at det er ganske urimeligt at

[Ninn-Hansen.]

pege på, at vi fra vor side ønsker, at det skal være skatteborgerne, der skal betale DSBs underskud, når vi ved mange lejligheder, bl. a. denne, har peget på en rationalisering — som den højtærede minister jo hidtil har nægtet at gennemføre — har fremsat synspunkter og stillet forslag derom for flere år siden, der skulle kunne forbedre DSBs økonomi. Men den højtærede minister har ikke været til at få i tale.

Det ærede medlem hr. Andreas Hansen er jo et særdeles venligt menneske og en meget venlig udvalgsformand, og det er egentlig urimeligt, hvis det i særlig grad skulle være det ærede medlem, som kritikken bliver rettet imod, for det ærede medlem har kun gjort det, regeringen forlangte af ham.

Det ærede medlem pegede på, at der har været 6 udvalgs møder, og det er jo rigtigt; men det, vi undrer os over, er, at der blev holdt en pause på mere end 3 måneder, at man derefter ville have sagen afgjort i løbet af 2 dage og efter samrådet i løbet af 24 timer.

Det ærede medlem må huske forkert, når han siger, at alle spørgsmål blev besvaret og besvaret skriftligt. Den højtærede minister nægtede at besvare et spørgsmål skriftligt, som vi stillede vedrørende forholdet mellem dette lovforslag og den af regeringen netop vedtagne lov om pris- og avancement. Det kom frem ved anden behandling, og jeg nævner det kun for at minde det ærede medlem derom. Begrundelsen var, at det skulle gå så hurtigt — det var altså ikke det ærede medlems ønske, forstår jeg, men regeringens — at man ugen efter skulle have sagen til anden og tredje behandling. Vi har ikke fået nogen som helst forklaring på, hvorfor sagen ikke på det tidspunkt kom til tredje behandling, når det hastede så meget — men der kom altså andre interesser ind i billedet.

Ministeren for offentlige arbejder (Lindberg): Jeg må sige til det ærede medlem hr. Ninn-Hansen, at jeg synes, det er meget usagligt at ville påstå, at årsagen til, at man ikke kan stemme for dette lovforslag, er, at der ikke er foretaget rationaliseringer inden for statsbanerne, når det oven i købet er sådan, at udvalget har fået en

ret omfangsrig skriftlig beskrivelse af de rationaliseringsforanstaltninger, der er gennemført i de senere år. Jeg pegede ved anden behandling på, at der jo netop i perioden fra 1953 — da det parti, som det ærede medlem hr. Ninn-Hansen tilhører, trådte fra — til i dag er gennemført en meget stærkere rationalisering ved de danske statsbaner end på noget tidligere tidspunkt. Når man som motivering for at stemme imod vil bruge, at der ingen rationalisering har fundet sted, savner man efter min mening en virkelig motivering.

Det ærede medlem siger, at ikke alle spørgsmål er besvaret. Ved det samråd, jeg havde med udvalget, stillede det ærede medlem hr. Ninn-Hansen et spørgsmål om, hvilke beløb der var tale om, om jeg ikke kunne komme med det skriftligt. Jeg pegede på, at det stod i bemærkningerne til lovforslaget, dér, hvor stigningerne som følge af omsætningsafgiften og lønudgifterne er omtalt. Og så tilføjede jeg, at dertil kommer 20 mill. kr. som følge af de dyrtidstillæg, der kommer til udbetaling henholdsvis 1. marts og 1. april. Jeg svarede det ærede medlem, at jeg ikke fandt, der var grund til at komme med det skriftligt, når det i forvejen stod nævnt. Om det ærede medlem så — det sagde jeg også ved anden behandling — har ment noget andet end det, jeg har forståelsen af, med sit spørgsmål ved dette samråd — ja, det er muligt; men i så fald foreligger der en misforståelse, og så ville der jo have været god grund for det ærede medlem til efter anden behandling at rejse spørgsmålet, således at vi kunne være kommet noget nærmere ind på livet af det. Men jeg har i hvert tilfælde ikke nogen viden om, at spørgsmålet har været rejst i udvalget efter anden behandling.

(Kort bemærkning).

Ninn-Hansen: Den rationalisering, den højtærede minister omtaler, der er sket i løbet af de sidste ca. 10 år, andrager, så vidt jeg ved, en personalereduktion på 6 pct., og når den højtærede minister tænker på, hvad der er sket i erhvervslivet i samme periode — særlig i landbruget, men også en række andre steder — af reduktioner med hensyn til personale, og når den højtærede minister så samtidig tænker på, hvor

[Ninn-Hansen.]

stærkt teknisk betonet et område vi her befinder os på, undrer jeg mig over, at den højtærede minister ved denne lejlighed vil fremhæve det, der her er opnået, som noget særligt rationaliseringsmæssigt.

Ja, det spørgsmål, jeg stillede til den højtærede minister, var det, som den højtærede minister nu selv nævnte, nemlig hvordan denne forhøjelse af statsbanernes priser stod i forhold til det pris- og avancementstop, som regeringen har gennemført. Det diskuterede vi ved anden behandling, og det blev her fastslået, at når statsbanerne kunne kræve prisforhøjelser på grund af lønforhøjelser og omkostningsstigninger; der lå forud for den 25. februar, så kan alle private erhvervsvirksomheder her i landet gøre det samme. Dermed har først og fremmest den højtærede minister for offentlige arbejder slået den lov i stykker, som regeringen har fået vedtaget om pris- og avancementstop.

Ministeren for offentlige arbejder (Lindberg): Når det ærede medlem hr. Ninn-Hansen nu vil bagatellisere den rationalisering, der har fundet sted ved statsbanerne, vil jeg gerne bemærke, at alle, der virkelig har indsigt på disse områder, betragter statsbanerne som et af de områder, hvor der virkelig er rationaliseret. Men det ærede medlem glemte jo, at der samtidig i denne periode har fundet arbejdstidsforkortelse og ferieforlængelse sted, og det er klart, at den slags ting må tages med i betragtning, når man skal bedømme, hvor meget rationaliseringen betyder.

Når det ærede medlem peger på rationaliseringen i landbruget, ja, så er jeg kun glad for, at statsbanerne i hvert fald ikke er kommet i samme situation som det danske landbrug, idet den rationalisering, der er gennemført ved statsbanerne, har givet bedre resultater end den, der er gennemført i landbruget.

Jeg kan ikke se andet, end at det er for at snakke sig væk fra det rent saglige, at det ærede medlem fortsætter. Det ærede medlem har jo været med til at gennemføre takstforhøjelser så sent som for 1½ år siden, hvor situationen var nøjagtig den samme som i dag. Når det ærede medlem siger, at man her vil gå en anden vej end den, regeringen har fastlagt i loven om pris-

og avancementstop, så er det urigtigt. Jeg sagde ved anden behandling, at statsbanerne ikke havde haft samme mulighed som de private erhvervsdrivende for at lægge de stigende lønudgifter og omsætningsafgiften, som kom i efteråret, over på priserne. For statsbanerne har jo ikke, som de vel egentlig burde have det, adgang til som det private erhvervsliv at forhøje deres priser på det tidspunkt, da udgifterne stiger. Statsbanerne må vente, indtil sagen har været behandlet her i tinget, og det har altså været fra december indtil i dag; derfor har statsbanerne ikke for højet som alle andre i den mellemliggende periode, og det ville da være urimeligt at stille statsbanerne ugunstigere, end de private foretagender har været stillet.

(Kort bemærkning).

Ninn-Hansen: Ja, det er rigtigt, statsbanerne har måttet vente på dette lovforslag, nøjagtig så længe som regeringen lod det ligge i udvalget, og ikke længere, for vi andre havde kun de 24 timer til at tage stilling i. (*Afbrydelse*). Ja, det er i hvert fald ikke os, højtærede minister, som statsbanerne har måttet vente på. Det er ikke os, der har bestemt farten i udvalget, det er regeringens egen repræsentant, så det argument kan ministeren ikke bruge.

Jeg vil gerne komme ind på den særdeles interessante betragtning, som den højtærede minister kom med. Ministeren sagde, at det er ganske godt gjort, at statsbanerne har kunnet rationalisere i en periode, hvor der er sket arbejdstidsforkortelse og ferieforlængelse. Vil det sige, højtærede minister, at man anser det for rimeligt, at når der gennemføres arbejdstidsforkortelse og ferieforlængelse, så skal priserne stige?

Jeg så en interessant udtalelse fra det ærede medlem hr. Hans Rasmussen forleden dag. Det ærede medlem hr. Hans Rasmussen sagde, at nu havde hans forbund fået alt, måske med undtagelse af en uges ekstra ferie, men det ville det også få. Det er da klart; det ærede medlem kan jo bestemme næsten alt, hvad der skal ske i dette høje ting, det ved vi. Men efter den højtærede ministers udtalelse betyder denne forlængelse af ferierne en prisforhøjelse; det er det, statsbanerne foretager, og vilkårene for private erhvervsvirksomheder kan vel ikke

[Ninn-Hansen.]

være anderledes end for statsbanernes virksomheder. Det er jo i dette ting, man medvirker til fastsættelse af såvel ferieforlængelser som arbejdstidsforkortelser. Vilkkårene er altså de samme. Statsbanerne forhøjer priserne. Venter man, at resultatet af det ærede medlem hr. Hans Rasmussens virksomhed også skal blive det samme i det private erhvervsliv, en forhøjelse af priserne?

Axel Kristensen: Jeg vil gerne så stærkt, jeg kan, påtale, at den højtærede minister for offentlige arbejder vover at sammenligne statsbanernes vilkår med landbrugets og her siger, at han er glad for, at statsbanerne ikke er kommet i den situation, som landbruget er kommet i. Han har en monopolvirksomhed, der giver underskud. Det danske landbrug har rationaliseret og har ikke haft mulighed for at hæve priserne ved lovforslag her. Det er en uanstændig form for en debat.

Ministeren for offentlige arbejder (Lindberg): Jeg er meget ked af, at jeg er kommet til at genere det ærede medlem hr. Axel Kristensen så tidligt på dagen. Det var ikke min mening, at nogen skulle opirres i den grad. Det var måske nok en sammenligning, der holdte noget, men jeg syntes bare i denne situation, det var rigtigt at fremhæve, at sådan lå det.

Må jeg så sige til det ærede medlem hr. Ninn-Hansen, som jo er den, der har startet denne diskussion, at når det ærede medlem siger: det er ikke vor skyld, at sagen har ventet så længe, er det jo en sandhed med modifikation, for det ærede medlem må være klar over, at alle de mange spørgsmål, der blev stillet i udvalget, havde ikke alene til hensigt at få oplyst tingene, men de havde også en anden hensigt. Dette lovforslag kunne have været gennemført inden 1. december, hvis der havde været god vilje fra oppositionspartierne, men den gode vilje manglede, og den mangler stadig.

(Kort bemærkning).

Ninn-Hansen: Ja, nu er det altså den højtærede minister, der kommer ind på noget andet. Jeg forstår, at den højtærede

minister slet ikke interesserer sig for pris-spørgsmålet, men det har dog også en vis interesse.

Den højtærede minister siger, at det var måske os, der trak tiden ud ved at stille forskellige spørgsmål. Mig bekendt blev alle spørgsmål stillet i løbet af november måned og blev besvaret i løbet af december måned, og det næste udvalgsmøde fandt først sted i marts måned, den 13. marts, så heller ikke dér kan den højtærede minister finde en begrundelse.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslaget

vedtoges med 88 stemmer mod 83.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om ændringer i postloven.

(Anden behandling af lovforslaget (nr. 91) findes i tidenden sp. 4421, udvalgets tillægsbetænkning i tillæg B. sp. 521).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

N. Chr. Christensen: Jeg kan kun beklage, at vi også angående postlovsforslaget skal have en såkaldt kampafstemning i folketinget. Jeg kan kun beklage det, fordi årsagen hertil er den, at ministeriet, nærmere udtrykt den højtærede trafikminister eller minister for offentlige arbejder, har stillet os over for et fuldkommen diktat. Det er jo ikke rigtigt, hvad jeg ser i Folketingstidende, at ministeren har været villig til forhandling om dette spørgsmål. Den højtærede minister, som under den forrige sags behandling refererede fra udvalget, vil vel give mig den samme margen, når jeg gør opmærksom på, at i udvalget vedrørende postlovsforslaget blev den højtærede minister stillet over for spørgsmålet, om der kunne ændres i dette lovforslag. Hertil svarede den højtærede minister, at det kunne der ikke; så